

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
АНТЕЛЕЙМОНОВ

08 20 21 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Туристичні ресурси України

рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
галузь знань	24 «Сфера обслуговування»
спеціальність	242 «Туризм»
освітня програма	«Туризм», «Міжнародний туристичний бізнес»
спеціалізація	_____
вид дисципліни	обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2021/ 2022 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

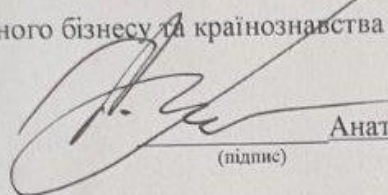
“_27_” серпня 2021 року, протокол № _1_

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: старший викладач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Волкова І. І

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

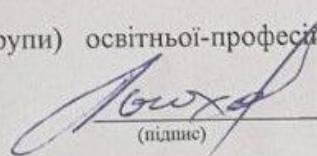
Протокол № _1_ від “_26_” серпня 2021 року

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Анатолій ПАРФІНЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом (керівником проектної групи) освітньої-професійної програми «ТУРИЗМ»

Гарант (керівник проектної групи) освітньої-професійної програми «ТУРИЗМ»

Іван ПОСОХОВ
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено з гарантом (керівником проектної групи) освітньої-професійної програми «МІЖНАРОДНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

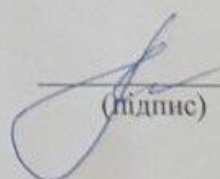
Гарант (керівник проектної групи) освітньої-професійної програми «МІЖНАРОДНИЙ ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС»

Олена ЄВТУШЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол № _1_ від “_26_” серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Лариса ГРИГОРОВА-БЕРЕНДА
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Туристичні ресурси України” складена відповідно до освітньо-професійних програм «Туризм», «Міжнародний туристичний бізнес» підготовки бакалавра за спеціальністю 242 - «Туризм»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни – ознайомлення студентів з структурою туристичних ресурсів, формування у студентів знань про туристичні ресурси України, визначення їх впливу на розвиток видової структури туризму та рекреаційно-туристичних комплексів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

- ознайомлення з структурою рекреаційно-туристичних ресурсів;
- надання інформації щодо природних та культурно-історичних туристичних ресурсів України;
- формування уявлення про вплив туристичних ресурсів на розвиток видової структури туризму та туристичних регіонів країни.

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у здобувачів вищої освіти компетентностей відповідно до ОПП:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК5. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 13. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК 14. Здатність працювати в команді та автономно.

ФК1. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

ФК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ФК 3. Здатність аналізувати рекреаційнотуристичний потенціал територій.

ФК 10. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал

1.3. Кількість кредитів – 6.

1.4. Загальна кількість годин – 180.

Характеристика навчальної дисципліни	
<u>Обов'язкова</u>	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
32 год.	16 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	Год.
Лабораторні заняття	
год.	Год.
Самостійна робота	
116 год.	164 год.
в т.ч. індивідуальні завдання	
Курсова робота 30 год.	

1.6. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН 3 – Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПРН 4 – Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи туристичного ресурсознавства

Тема 1. Класифікація туристичних ресурсів

Підходи до визначення туристичних та туристично-рекреаційних ресурсів. Підходи до класифікації туристичних ресурсів. Сутнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів: природні та антропогенні ресурси, територія і населення з його традиційною етнічною культурою. Діяльнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів: туристичні блага, туристичні антропогенні ресурси, туристична інфраструктура. Атрактивний підхід: об'єкти показу, об'єкти дозвілля. Ціннісний підхід: світова природа та культурна спадщина (список всесвітньої спадщини ЮНЕСКО), національне культурно-історичне і природне надбання, туристичні ресурси місцевого значення. Туристичні ресурси в сучасних світових та національних конкурсах-проектах: «Нові сім чудес світу», «Нові сім природних чудес світу», «Сім чудес України», «Сім природних чудес України» та ін. Функціональний підхід: неповторність туристичних умов і ресурсів в поєднанні з комплексністю їх використання. Еколого-економічний підхід: оцінка споживчої вартості туристичних благ і ресурсів. Підхід П. Дефера: гідром, фітом, літом, антроном. Класифікація Н. П. Крачило: природні, культурно-історичні, соціально економічні. Класифікація О. Бейдика: природно-географічні, природно-антропогенні, суспільно-історичні, трансресурсні об'єкти, парарекреаційні ресурси, «суперточка-тур».

Тема 2. Природні туристичні ресурси та їх географічна оцінка

Орографічні туристичні ресурси. Географічна оцінка рельєфу. Туристична привабливість гір, гірських хребтів, височин, низовин, карстових печер. Ландшафтні туристичні ресурси. Пейзажна естетика, живописність та різнохарактерність ландшафту як туристичного ресурсу. Ландшафтні парки.

Географічна оцінка кліматичних ресурсів. Різновиди кліматичних ресурсів. Характеристика комфортних кліматичних умов: середньодобова температура повітря впродовж певного періоду часу, сніговий покрив, режими ультрафіолетової радіації, іонізації повітря, атмосферного тиску, вологості повітря, опадів, переміщення повітряних мас. Мікроклімат сольових шахт та печер. Кліматичні курорти та курортні місцевості.

Географічна оцінка водних туристичних ресурсів. Характеристика океанів, морів, озер, річок як туристичних ресурсів. Узбережжя як атрактивна туристична зона. Характеристика та види пляжів. Купальний сезон. Гідрологічні та гідротехнічні водні об'єкти та їх туристична привабливість: аквапарки, водосховища, стави, водоспади. Джерела, витoki річок.

Географічна оцінка бальнеологічних ресурсів. Характеристика мінеральних вод, грязей та озокериту. Бальнеологічні та бальнеогрязеві курорти та курортні місцевості.

Географічна оцінка біотичних туристичних ресурсів. Туристична привабливість лісів, лісостепу, степу, боліт. Природні ландшафти. Паркові зони, заказники та ботанічні пам'ятки природи як атрактивні туристичні об'єкти. Туристична привабливість представників флори і фауни.

Ресурси природно-заповідного фонду. Географія природних біосферних заповідників, національних природних парків.

Туристична привабливість природно-антропогенних біотичних ресурсів: парки пам'ятки садово-паркового мистецтва, дендропарки, ботанічні сади, зоологічні парки, акваріуми та океанарії. Мисливські угіддя. Мисливська фауна.

Тема 3. Культурно-історичні ресурси туризму

Культурна спадщина як ресурс туризму. Її матеріальні і нематеріальні складові. Фактори, що визначають туристський інтерес до культурно-історичних цінностей дестинації.

Археологічні туристичні ресурси та їх туристична привабливість. Архітектурні туристичні ресурси та туристична привабливість архітектурних пам'яток. Пам'ятки історії та культури. Туристична привабливість музеїв та музеїв-заповідників. Садиби, фортифікаційні споруди, замкові та монастирські комплекси, як ресурси туризму. Історичні міста. Монументальне мистецтво. Техногенні туристичні ресурси. Етнічні та етнографічні ресурси. Туристський інтерес до етнографічних особливостей населення. Пам'ятки етнографії, що відображають етнічні та культурно-побутові процеси народів дестинації. Етнічна культура. Традиційні промисли та ремесла. Подієві ресурси. Види подієвих ресурсів та їх географічна характеристика. Сучасні види культурно-історичних ресурсів.

Розділ 2. Туристичні ресурси України

Тема 4. Природно-географічні туристичні ресурси України

Спелеологічні туристичні ресурси. Спелеологічні ресурси природного походження. Оцінка забезпеченості спелеоресурсами регіонів України. Найзначні печери України. Спелеоресурси ресурсами антропогенного походження. Районування території України за наявністю антропогенних спелеоресурсів.

Орографічні туристичні ресурси. Оцінка забезпеченості орографічними ресурсами регіонів України. Туристичні ресурси Карпатських гір. Туристичні ресурси Кримських гір. Височини як туристичний ресурс. Низовини як туристичний ресурс. Оцінка орографічних туристичних ресурсів України.

Кліматичні туристичні ресурси. Оцінка забезпеченості кліматичними ресурсами регіонів України. Ресурси Південного берегу Криму. Ресурси Кримських гір. Ресурси Карпатських гір. Ресурси Причорномор'я та зону степу. Ресурси зони лісостепу. Ресурси лісової зони.

Гідрографічні (водні) туристичні ресурси. Оцінка забезпеченості водними ресурсами регіонів України. Ресурси Чорного моря. Ресурси Азовського моря. Ресурси річок. Ресурси озер. Ресурси водосховищ. Ресурси ставків.

Бальнеологічні туристичні ресурси. Ресурси мінеральних вод. Ресурси лікувальних грязей.

Біотичні туристичні ресурси. Рослинні туристичні ресурси. Оцінка забезпеченості рослинними ресурсами регіонів України. Фауністичні туристичні ресурси.

Тема 5. Природно-антропогенні туристичні ресурси України

Природоохоронний фонд України. Найзначніші та найпривабливіші для туризму об'єкти природно-заповідного фонду України. Біосферні заповідники. Природні заповідники. Національні природні парки. Ботанічні сади. Дендрологічні парки. Зоопарки. Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва.

Тема 6. Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України

Культурна спадщина України. Археологічні ресурси. Древньогрецькі пам'ятки архітектури. Печерні міста та скальні монастирі. Пам'ятки часів Київської русі. Культурні пам'ятки дерев'яного та кам'яного зодчества. Фортифікаційні споруди. Пам'ятки садово-паркового мистецтва. Пам'ятки цивільної архітектури. Архітектурні комплекси міст. Музеї. Архітектурно-історичні та культурно-історичні заповідники. Пам'ятки, які занесені до списку європейської та світової спадщини.

Тема 7. Біосоціальні та подієві туристичні ресурси

Біосоціальні туристичні ресурси України. Визначення поняття біосоціальних туристичних ресурсів. Структура біосоціальних туристичних ресурсів. Регіональний розподіл біосоціальних туристичних ресурсів. Найзначніші біосоціальні туристичні ресурси України.

Подієві туристичні ресурси України. Визначення поняття подієвих туристичних ресурсів. Структура подієвих туристичних ресурсів. Регіональний розподіл подієвих туристичних ресурсів. Найзначніші подієві туристичні ресурси України.

Тема 8. Туристичні ресурси регіонів України

Туристичні ресурси Карпатського регіону. Туристичні ресурси Подільського регіону. Туристичні ресурси Поліського регіону. Туристичні ресурси Столичного регіону. Туристичні ресурси Придніпровського регіону. Туристичні ресурси Азово-Чорноморського регіону. Туристичні ресурси Слобожанського регіону. Туристичні ресурси Донецького регіону.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах				Обсяг у годинах			
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		л	пз	с. р.		л	пз	с.р
Тема 1. Класифікація туристичних ресурсів	10	2	2	6	12	1		11
Тема 2. Природні туристичні ресурси та їх географічна оцінка	10	2	2	6	12	1		11
Тема 3. Культурно-історичні ресурси туризму та їх оцінка	10	2	2	6	12	1		11
Тема 4. Природно-географічні туристичні ресурси України	50	10	10	30	36	4		32
Тема 5. Природно-антропогенні туристичні ресурси України	16	4	4	8	18	2		16
Тема 6. Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України	36	8	8	20	28	4		24
Тема 7. Біосоціальні та події туристичні ресурси України	10	2	2	6	12	1		11
Тема 8. Туристичні ресурси регіонів України	10	2	2	4	20	2		18
Курсова робота «Туристичні ресурси області» (за вибором)	30			30	30			30
Усього годин	180	32	32	116	180	16		164

4. Теми семінарських, практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	<p>Класифікація та географічна оцінка туристичних ресурсів</p> <p>1. Сутнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів. 2. Діяльнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів. 3. Атрактивний підхід. 4. Ціннісний підхід. 5. Функціональний підхід. 6. Еколого-економічний підхід. 7. Підхід П. Дефера. 8. Класифікація Н. П. Крачило. 9. Класифікація О. Бейдика.</p>	2
2	<p>Природні туристичні ресурси</p> <p>1. Орографічні туристичні ресурси. 2. Географічна оцінка кліматичних ресурсів. 3. Географічна оцінка водних туристичних ресурсів. 4. Географічна оцінка бальнеологічних ресурсів. 5. Географічна оцінка біотичних туристичних ресурсів. 6. Ресурси природно-заповідного фонду. 7. Туристична привабливість природно-антропогенних біотичних ресурсів.</p>	2
3	<p>Культурно-історичні ресурси туризму</p> <p>1. Культурна спадщина як ресурс туризму. 2. Археологічні туристичні ресурси. 3. Архітектурні туристичні ресурси. 4. Пам'ятки історії та культури. 5. Туристична привабливість музеїв та музеїв-заповідників. 6. Садиби, фортифікаційні споруди, замкові та монастирські комплекси, як ресурси туризму. 7. Історичні міста. 8. Монументальне мистецтво. 9. Техногенні туристичні ресурси. 10. Етнічні та етнографічні ресурси. 11. Подієві ресурси.</p>	2
4	<p>Природно-географічні туристичні ресурси України</p> <p>1. Спелеологічні туристичні ресурси. 2. Орографічні туристичні ресурси. 3. Кліматичні туристичні ресурси. 4. Гідрографічні (водні) туристичні ресурси. 5. Бальнеологічні туристичні ресурси. 6. Біотичні туристичні ресурси.</p>	10
5	<p>Природно-антропогенні туристичні ресурси України</p> <p>1. Природоохоронний фонд України. 2. Біосферні заповідники. 3. Природні заповідники. 4. Національні природні парки. 5. Ботанічні сади. 6. Дендрологічні парки. 6. Зоопарки. 6. Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва.</p>	4
6	<p>Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України</p> <p>1. Археологічні ресурси. 2. Древньогрецькі пам'ятки архітектури. 3. Печерні міста та скальні монастирі. 4. Пам'ятки часів Київської русі. 5. Культурні пам'ятки дерев'яного та кам'яного зодчества. 6. Фортифікаційні споруди. 7. Пам'ятки садово-паркового мистецтва. 8. Пам'ятки цивільної архітектури. 9. Архітектурні комплекси міст. 10. Музеї. 11. Архітектурно-історичні та культурно-історичні заповідники. 12. Пам'ятки, які занесені до списку європейської та світової спадщини.</p>	8

7	<p>Біосоціальні та подієві ресурси України</p> <p>1. Біосоціальні туристичні ресурси України. 2. Регіональний розподіл біосоціальних туристичних ресурсів. 3. Найзначніші біосоціальні туристичні ресурси України. 4. Подієві туристичні ресурси України. 5. Регіональний розподіл подієвих туристичних ресурсів. 6. Найзначніші подієві туристичні ресурси України.</p>	2
8	<p>Туристичні ресурси регіонів України</p> <p>1. Карпатський регіон. 2. Подільський регіон. 3. Поліський регіон. 4. Столичний регіон. 5. Придніпровський регіон. 6. Азово-Чорноморський регіон. 7. Слобожанський регіон. 8. Донецький регіон.</p>	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	<p>Вид : позааудиторна</p> <p>Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: «Класифікація туристичних ресурсів»</p> <p>Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями:</p> <p>Сутнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів. Діяльнісний підхід до класифікації туристичних ресурсів. Атрактивний підхід. Ціннісний підхід. Функціональний підхід. Еколого-економічний підхід. Підхід П. Дефера. Класифікація Н. П. Крачило. Класифікація О.О. Бейдика.</p>	6	11
2	<p>Вид : позааудиторна</p> <p>Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: «Природні туристичні ресурси та їх географічна оцінка»</p> <p>Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями:</p> <p>Орографічні туристичні ресурси та географічна оцінка рельєфу. Географічна оцінка кліматичних ресурсів. Географічна оцінка водних туристичних ресурсів. Географічна оцінка бальнеологічних ресурсів. Географічна оцінка біотичних туристичних ресурсів. Ресурси природно-заповідного фонду та туристична привабливість природно-антропогенних біотичних ресурсів.</p>	6	11
3	<p>Вид : позааудиторна</p> <p>Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: «Культурно-історичні ресурси туризму»</p> <p>Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями:</p> <p>Туристична привабливість археологічних туристичних ресурсів.</p>	6	11

	Архітектурні туристичні ресурси та туристична привабливість архітектурних пам'яток. Пам'ятки історії та культури. Туристична привабливість музеїв та музеїв-заповідників. Садиби, фортифікаційні споруди, замкові та монастирські комплекси, як ресурси туризму. Історичні міста. Монументальне мистецтво. Техногенні туристичні ресурси. Етнічні та етнографічні ресурси. Біосоціальні ресурси. Події ресурси.		
4	<p>Вид : позааудиторна</p> <p>Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: <i>«Природно-географічні туристичні ресурси України»</i></p> <p>Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями:</p> <p>Спелеологічні туристичні ресурси. Орографічні туристичні ресурси. Кліматичні туристичні ресурси. Гідрографічні (водні) туристичні ресурси. Бальнеологічні туристичні ресурси. Рослинні туристичні ресурси. Фауністичні туристичні ресурси.</p> <p>Нанести на контурні карти України природно-географічні туристичні ресурси та забезпеченість ними регіонів .</p>	30	32
5	<p>Вид : позааудиторна</p> <p>Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: <i>«Природно-антропогенні туристичні ресурси України»</i></p> <p>Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями:</p> <p>Природоохоронний фонд України. Найзначніші об'єкти природно-заповідного фонду України. Біосферні заповідники. Природні заповідники. Національні природні парки. Ботанічні сади. Дендрологічні парки. Зоопарки. Парки пам'ятки садово-паркового мистецтва.</p> <p>Нанести на контурні карти України найзначніші об'єкти природно-антропогенних ресурсів. Підготувати презентації на тему <i>«Природно-антропогенні туристичні ресурси України»</i>.</p>	8	16
6	<p>Вид : позааудиторна</p> <p>Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: <i>«Культурно-історичні (соціально-історичні) туристичні ресурси України»</i></p> <p>Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями:</p> <p>Археологічні ресурси. Древньогрецькі пам'ятки архітектури. Печерні міста та скальні монастирі. Пам'ятки часів Київської русі. Культові пам'ятки дерев'яного та кам'яного зодчества. Фортифікаційні споруди. Пам'ятки садово-паркового мистецтва. Пам'ятки цивільної архітектури. Архітектурні комплекси міст. Музеї. Архітектурно-історичні та культурно-історичні заповідники. Пам'ятки, які занесені до списку європейськ ої та світової спадщини.</p> <p>Нанести на контурні карти України найзначніші об'єкти</p>	20	24

	культурно-історичних ресурсів. Підготувати презентації на тему: «Культурно-історичні туристичні ресурси України»		
7	Вид : позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: « <i>Біосоціальні та подієві ресурси України</i> » Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями: Визначення поняття біосоціальних туристичних ресурсів та їх структура. Біосоціальні туристичні ресурси України. Регіональний розподіл біосоціальних туристичних ресурсів. Найзначніші біосоціальні туристичні ресурси України. Визначення поняття подієвих туристичних ресурсів та їх структура. Подієві туристичні ресурси України. Регіональний розподіл подієвих туристичних ресурсів. Найзначніші подієві туристичні ресурси України.	6	11
8	Вид : позааудиторна Зміст: Поглиблене вивчення матеріалу за темою: « <i>Туристичні ресурси регіонів України</i> » Вивчити самостійно та підготувати короткі доповіді за наступними питаннями: Туристичні ресурси Карпатського регіону. Туристичні ресурси Подільського регіону. Туристичні ресурси Поліського регіону. Туристичні ресурси Столичного регіону. Туристичні ресурси Придніпровського регіону. Туристичні ресурси Азово-Чорноморського регіону. Туристичні ресурси Слобожанського регіону. Туристичні ресурси Донецького регіону.	4	18
	Курсова робота «Туристичні ресурси області» (за вибором)	30	30
	Разом	116	164

6. Індивідуальні завдання

Курсова робота передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань з курсу, розвиток навичок самостійної роботи з літературними джерелами, вміння презентувати результати роботи. Курсова робота на тему: «Туристичні ресурси області» (за вибором)». Об'єм роботи – 30-35 стор.

Структура роботи:

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ

1.1 Визначення сутності поняття «туристичні ресурси»

1.2 Методи та методики дослідження туристичних ресурсів

1.3. Географічні та історичні передумови розвитку туристичних ресурсів Харківської області

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНИХ РЕСУРСІВ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

- 2.1. Оцінка природно-географічних туристичних ресурсів
- 2.2. Характеристика природно-антропогенних ресурсів
- 2.3. Аналіз культурно-історичних ресурсів

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

ДОДАТКИ

7. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються всі три групи методів навчання: словесні, наочні, практичні.

До *словесних* методів навчання відносяться розповідь, пояснення, бесіда, лекція та метод роботи з книгою.

Розповідь передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу.

За допомогою *пояснення* розкривається сутність певного явища, закону, процесу. Ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів.

За допомогою *лекції* розкривається сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою.

При *бесіді* використовується попередній досвід студентів і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до освідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних. Бесіда може бути евристична та репродуктивна.

Наочні методи передбачають використання демонстрації, ілюстрації та спостереження. При *демонстрації* передбачається показ предметів і процесів у природі, динаміці. *Ілюстрація* розкриває предмети і процеси через їх символічне зображення (таблиці, схеми, графіки, малюнки, світлини та ін.). Метод навчання *спостереження* передбачає сприйняття певних предметів, явищ, процесів у природному і виробничому середовищі без втручання у ці явища і процеси.

Практичні методи навчання сприяють формуванню вмінь і навичок, логічному завершенню ланки пізнавального процесу стосовно конкретної теми, розділу. *Практична робота* спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних проблем.

У навчальній практиці значне місце відводиться *вправам*. *Вправа* – це метод навчання, сутність якого полягає у цілеспрямованому, багаторазовому повторенні студентами окремих дій та операцій з метою формування умінь та навичок. За характером навчальної праці

виділяють різні види вправ. Навчальна мета вирізняє такі види вправи: підготовчі, пробні, тренувальні, творчі.

За характером логіки пізнання методи навчання підрозділяються на аналітичний, дедуктивний, індуктивний, традуктивний.

Аналітичний передбачає мисленневий або практичний розклад цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак. *Індуктивний* метод – це вивчення предметів і явищ від одиничного до загального. *Дедуктивний* метод, навпаки, базується на вивченні навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного. *Традуктивний* метод передбачає висновки від одиничного до одиничного, від часткового до часткового, від загального до загального.

Також застосовуються методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності: проблемний виклад, частково-пошуковий та дослідницький методи. *Проблемний виклад* передбачає створення проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та «прийнятті» проблемного завдання. *Частково-пошуковий метод* включає студентів у пошук шляхів, прийомів і засобів роз'язання пізнавального завдання. *Дослідницький метод* спрямований на включення студентів у самостійне розв'язання пізнавального завдання з використанням необхідного обладнання.

8. Методи контролю

Заняття використовуються для надання студенту комплексного досвіду навчання. 25-30% часу лекції обов'язково резервується для запитань, дискусій, обговорення навчального матеріалу. Лекції містять питання для самоперевірки чи форми самоконтролю з тем лекцій та тем курсу. Практичні заняття орієнтовані на формування практичних навичок, компетенцій, узагальнення теоретичного матеріалу, аналізу практичних ситуацій.

Кожне завдання й вид діяльності, що входять до робочої програми навчальної дисципліни, мають безпосередній зв'язок із запланованими результатами навчання та просувають студентів до цих результатів.

Оцінювання завдання, незалежно від форми, має відбуватися за чіткими зрозумілими критеріями, з якими здобувач ознайомлюється на початку вивчення навчальної дисципліни (згідно з робочою програмою навчальної дисципліни).

Система оцінювання знань, вмінь та навичок студентів передбачає виставлення оцінок за усіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань студентів може проводитися у наступних формах: оцінювання роботи студентів під час практичних (семінарських) занять, оцінка за індивідуальну роботу студентів, проведення проміжного контролю, проведення підсумкового контролю. Поточний контроль здійснюється у формі

усних відповідей на семінарських заняттях; виступах з презентаціями; письмового експрес-контролю; тестових завдань; виконання творчих завдань; виконання індивідуальної (курсової) семестрової роботи. Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума контрольних оцінок та балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового семестрового контролю.

Загальна сума балів підсумкового семестрового контролю складає 100. Сума балів, які студент денної форми навчання може набрати за проведення поточного контролю складає 60 балів.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення екзамену. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин.

Вміст екзаменаційного білета й оцінювання відповідей на екзамені:

Тестове завдання – 40 балів (1 тестове завдання x 1 бал).

У разі використання заборонених джерел на екзамені студент на вимогу викладача залишає аудиторію та одержує загальну нульову оцінку (0). У разі настання / подовження дії обставин непереборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти денної та заочної форм навчання надається можливість скласти екзамен в тестовій формі (білет містить 20 тестових завдань, здобувач одержує 2 бали за кожен вірну відповідь) дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Географія туризму», режим доступу: <http://https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1598>.

У разі настання / подовження дії обставин непереборної сили (в тому числі запровадження жорстких карантинних обмежень в умовах пандемії з заборонаю відвідування ЗВО) здобувачам вищої освіти надається можливість скласти екзаменаційну роботу в дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Туристичні ресурси України», режим доступу: <https://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1598>.

8. Схема нарахування балів

підсумкового семестрового контролю при проведенні семестрового екзамену

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання								Курсова робота, передбачена навчальним планом	Разом	Екзамен	Сума
Розділ 1			Розділ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	20	60	40	100
1	1	1	10	11	14	1	1				

T1, T2 ... – теми розділів.

Критерії оцінювання.

Участь у семінарі – 1 бал.

Презентація – 5 балів.

Контурні карти – оцінка туристичних ресурсів та нанесення туристичних об'єктів – 4 бали за природно-антропогенні та 5 балів з культурно-історичні ресурси.

Розподіл балів за темами:

1 тема – участь у семінарі - 1 бал;

2 тема – участь у семінарі - 1 бал;

3 тема – участь у семінарі - 1 бал;

4 тема – участь у семінарі - 5 балів (за кожний семінар по 1 балу),

презентації – 5 балів за темами: спелеологічні, орографічні, водні та біотичні ресурси;

5 тема – участь у семінарі - 2 бали (за кожний семінар по 1 балу),

контурні карти - 4 бали (оцінка ресурсів та нанесення туристичних об'єктів),

презентація – 5 балів за темами: біосферні заповідники, природні заповідники, національні природні парки, ботанічні сади, дендропарки, зоопарки);

6 тема – участь у семінарі - 4 бали (за кожний семінар по 1 балу),

контурні карти - 5 балів (культурно-історичні ресурси),

презентація – 5 балів за темами: пам'ятники Київської Русі, культові пам'ятники, фортифікаційні пам'ятники, пам'ятники садово-паркового мистецтва, громадянська архітектура;

7 тема – участь у семінарі - 1 бал;

8 тема – участь у семінарі - 1 бал.

Курсова робота – 20 балів.

Вступ – 1 бал.

1 розділ – 3 бали (по 1 балу за кожний підрозділ).

2 розділ – 10 балів.

2.1 – 7 балів: природно-географічні ресурси 5 балів (оцінка та аналіз ресурсів 5 ресурсів - 5 балів, 4 ресурсів - 4 бали, 3 ресурсів - 3 бали, 2 ресурсів - 2 бали, 1 ресурсу - 1 бал,);

природно-антропогенні ресурси – 2 бали (оцінка та аналіз ресурсів - 1 бал, та характеристика об'єктів – 1 бал);

2.2. – 3 бали (оцінка та аналіз ресурсів - 1 бал, загальна характеристика - 1 бал та характеристика об'єктів – 1 бал.

Висновки – 1 бал.

Література – 1 бал.

Додатки –1 бал.

Оформлення роботи – 1 балл.

Захист роботи – 1 бал.

Відповіді на питання – 1 бал.

Екзамен – 40 балів.

Екзаменаційний білет складається з 5 частин.

Частина 1 – 12 б. Умови виконання: Показати найбільш та добре забезпечені регіони України природно-географічними ресурсами (спелеологічними, орографічними, кліматичними, водними, рослинними та в цілому природно-географічними). Найбільш та добре забезпечені 2 бали, тільки найбільш забезпечені – 1 бал).

Частина 2 – 10 балів. Умови виконання: показати найбільш забезпечені регіони України природно-антропогенними, архітектурно-історичними, біосоціальними, подієвими та туристичними ресурсами в цілому. Найбільш та добре забезпечені 2 бали, тільки найбільш забезпечені – 1 бал).

Частина 3 – 4 бали. Умови виконання: відповісти на питання з природно-географічних ресурсів. За кожен правильну відповідь 1 бал.

Частина 4 – 7 балів. Умови виконання: вставити пропущені слова – 6 балів та відповісти на питання – 1 бал.

Частина 5 – 7 балів. Умови виконання: відповісти на питання з культурно-історичних ресурсів. За кожен правильну відповідь 1 бал.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка для чотирирівневого рівня оцінювання
	для екзамену
90 – 100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Основна література

1. Архітектурна спадщина України. Вип.4: Проблеми стильового розвитку архітектури України / За ред. В. Тимофієнка. - К., 1997. – 208 с.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України. Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія. - К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2001. – 395 с.
3. Бейдик О.О. Рекреаційні ресурси України: навчальний посібник – 2-ге видання перероб. та допов. – К.: Альтерпрес, 2010. – 404 с.
4. Коротун І.М., Коротун С.І. Природні ресурси України. - Рівне, 2000. – 192 с.
5. Леоненко В.Б., Стеценко М.П., Возний Ю.М. Атлас об’єктів природно-заповідного фонду України. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2003. – 72 с.
6. Любіцева О. О., Панкова Є. В., Стафійчук В. І. Туристичні ресурси України : навч. посіб. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.
7. Природно-заповідній фонд України загальнодержавного значення: Довід. - К., 1998. – 240 с.
8. Н.О. Алешугіна, О.В. Барановська, М.О. Барановський, О.О. Зеленська, І.В. Смаль, І.М. Філоненко. Рекреаційно-туристичні ресурси України з основами туристичного ресурсознавства: навчальний посібник – Чернігів: Вид-во ЧНТУ, 2015. – 492 с.
9. Рутинський М.Й. Географія туризму України: навчально-методичний посібник: Вид. 2-ге - К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 158 с.
10. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні. Географія пам'яток фортифікаційного зодчества та перспективи їх туристичного відродження: навчальний посібник. – Київ: Центр учбової літератури, 2007. – 432 с.
11. Стафійчук В.І. Рекреалогія: навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2006. – 264 с.
13. Туристичні ресурси України. Зб. наук. статей / Наук. ред.. О.І. Лугова. - К., 1996. – 352 с.
14. Фоменко Н.В. Рекреаційні ресурси та курортологія. - Івано-Франківськ, 2007. – 312 с.
12. Ярьоменко С.Г. Туристичні ресурси України: навчальний посібник. - Херсон.: Олди-плюс, 2021.- 472 с.

Допоміжна література

1. Дублянський В.Н., Ломаев А.А Карстовые пещеры Украины. . - К, 1980. – 180 с.
2. Заставний Ф.Д. Фізична географія України: підручник. Ф.Д. Заставний. – Львів, 1994. – 472 с.

3. Орлов О.О., Сіренський С.П., Подобайло А.В., Сесін В.А. Заповідна Житомирщина. – К.: Фітосоціоцентр, 2001. – 196 с.
4. Павлов В.І., Черчик Л.М. Рекреаційний комплекс Волині: теорія, практика, перспективи. - Луцьк: Настир'я, 1998. – 124 с.
5. Пам'ятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР: В 4 т / Под ред. Н.Л. Жарикова. - К., 1983 – 1986.
6. Пам'ятники истории и культуры Украинской ССР: Катал. – справ. - К., 1987. – 735 с.
7. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ Л.Л., СОЛОДКИЙ В.Д., МАСІКЕВИЧ Ю.Г. та ін.. Заповідна справа.– Харків: НТУ «ХП», 2002. – 240 с.
8. Федунь О.В. Бальнеологічні ресурси Прикарпаття.– Львів: ВНТЛ, 1999. – 168 с.
9. Шевчук Л.Т. Сакральна географія: навч. посіб..– Львів, 1999. – 160 с.
10. Юрківський В.М. Соціально-культурний потенціал столиці і обласних центрів України - Вісн. Київ. Ун-ту. Географія. – 1995. – Вип. 41.
11. Travel Resources: An Annotated Guide Hardcover – August 28, 2009 by Stephen Walker.

Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Кузик С.П. Географія туризму: навчальний посібник. / С.П. Кузик - К.: Знання, 2011. – 271 с - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1298010843753/turizm/turistichni_resursi_otsinka
2. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика / М.П. Мальська, В.В. Худо. Навчальний посібник – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 424 с - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/15170515/turizm/turistichni_resursi
3. Масляк П.О. Рекреаційна географія: навчальний посібник / П.О. Масляк. – К.: Знання, 2008. – 343 с. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://tourlib.net/books_ukr/maslyak-rekr.htm
4. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство. / Є.В. Панков. Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2003. – 352 с. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.tourlib.net/books_ukr/pankova.htm
5. Природні туристські ресурси України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://e-works.com.ua/work/4409_Prirodni_turistski_resursi_Ykraini.html
6. Туристичні ресурси. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/15170515/turizm/turistichni_resursi